

วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย

ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 - 2562

Thai Journal of Environmental Studies

ISSN : 2651-0782

Volume : 2 Issue : 6 - 2019

www.found-ee.com

วารสารวิทยาการสิ่งแวดล้อมไทย
Thai Journal of Environmental Studies
ปีที่ 2 ฉบับที่ 5 2562
Volume 2, Issue 5, 2019
ISSN 2651-0782

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร วงศ์จันทรา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิศพงษ์ ปวงสุข	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อติศักดิ์ สิงห์สีโว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิช จันทน์สมุด	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูรณ์ ดียมณี	สมาคมศิษย์เก่าสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรชนก จันทน์สว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. อาจารย์ ดร.ปิติชัย ไสลบาก	มหาวิทยาลัยนครพนม
8. อาจารย์ ดร.พัชรีชา กุลสุวรรณดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ คุรุโคตร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิท คำแร่	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
12. อาจารย์ ดร.พรเส โสภิรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
13. อาจารย์ ดร.วิจิตรศักดิ์ เวชกามา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
14. อาจารย์ ดร.กฤษณา ขรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
15. อาจารย์ ดร.ยุพเยาว์ ไตศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
16. อาจารย์ ดร.ศวันทิพย์ วงศ์จันทรา	วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม
17. อาจารย์ ดร.วุฒิสักดิ์ บุญแน่น	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
18. พันตำรวจโท ดร.เดช นิเมียร	มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษา

กองเลขานุการวารสาร

นายบรรจง บุรินทร์โคกน
นายสุรศักดิ์ แก้วงาม
นางสาวสุภาวรัตน์ อ่อนอ่อน
นางสาววัลดี เด็ดชัย

นายธีรุต จันทน์แก้ว
นางสาวกรรณิภา สุขงาม
นางสาวอุไรวรรณ พรายมี

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

1. ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเทพา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ศาสตราจารย์ ดร.ชัชชัย กุญชรินทร์	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วีระวัฒน์เกษม	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติ นาวานุเคราะห์	มหาวิทยาลัยนครพนม
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวติศ ชูกำแหง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพ เกื้อองเจดิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศรชัย สีทองดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สีทาเกษม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนาพงษ์ วัชเจ้าเท็ก	มหาวิทยาลัยนครพนม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณเอน ทาทอง	มหาวิทยาลัยนครพนม
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพล แสงปัญญา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมสมวัน ปัสสาโก	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ ศาสดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ ปานเสีลา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่งานวิชาการวิชาการสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตการตีพิมพ์ วารสารวิชาการสิ่งแวดล้อมไทยเป็นแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่งานวิชาการวิชาการสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ธรรมชาติศึกษา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม อนามัยสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ พลังงานทางเลือก ทรัพยากรธรรมชาติ วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มลพิษสิ่งแวดล้อม ภูมิสารสนเทศสิ่งแวดล้อม วนศาสตร์ ปฐพีศาสตร์ การจัดการภัยพิบัติ เคมีสิ่งแวดล้อม ธรณีวิทยา สิ่งแวดล้อมศึกษา เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม ปรัชญาสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติบำบัดสิ่งแวดล้อม จริยธรรมสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อม กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตวิทยาสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมศิลปะและวัฒนธรรม นวัตกรรมพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมสร้างสรรค์ ในเขตวิทยา ในเขตท่องเที่ยว ในเขตเกษตร ในเขตการเมือง ในเขตวัฒนธรรม นันทนาการสิ่งแวดล้อม การสื่อสารสิ่งแวดล้อม การสอนสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ	ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์	ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน
	ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน	ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม
	ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม	ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

เจ้าของ : มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษา

สำนักงาน : มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษา เลขที่ 163 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 064-3132933, E-mail: fee.sarakham@gmail.com

โรงพิมพ์ : กากะเขี่ยสำนักพิมพ์ เลขที่ 381 หมู่ที่ 20 ตำบลนามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ปิติกษ์ ไสลมปาก

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
ตำบลนาเรศวรชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000

ปิติกษ์ ไสลมปาก. (2562). กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. วารสารวิชาการสิ่งแวดล้อมไทย ปีที่ 2(5), 2562 : 26 - 36.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม และเพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ได้จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปาอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม มีส่วนร่วมมากในการพัฒนาชุมชน พบว่า ตำบลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตำบลการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตำบลการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ตำบลการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

คำสำคัญ : กระบวนการมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชน

**The process of participation in community development of people
Tha Champa sub-district, Tha U-then district,
Nakhon Phanom province**

Pitinach Sailabath¹

¹ Faculty of Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University
Harath Eway Sub-District, Meung District, Nakhon Phanom Province 48000

Pitinach Sailabat. (2019). The process of participation in community development of people Tha Champa sub-district, Tha U-then district, Nakhon Phanom province. Thai Journal of Environmental Studies Vol. 2(5), 2019 : 26 - 36.

Abstract

The purposes of this research were to study the participation in community development of people in Tha Champa sub-district Tha Uthen District Nakhon Phanom Province, to study the problems and obstacles in participation in community development of people in Tha Champa sub-district, Tha Uthen district Nakhon Phanom Province and to study the guidelines and suggestions for solving the problems of participation in community development of people in Tha Champa sub-district Tha Uthen District Nakhon Phanom Province. The sample group used in research was people in Tha Champa Sub-District, Tha U-then District Nakhon Phanom Province population of 400 people can be obtained from the comparison of the Tharo Yamane port. The statistics used in research is frequency, percentage, mean and standard deviation t-test. The research found that participation in community development of the people in Tha Champa sub-district, Tha Uthen district Nakhon Phanom Province, in overall, is very involved in community development. It is found that participation in decision making Participation is at a high level. The average value is 3.50. The participation in the practice Participation is at a high level. The average value is 3.50. The participation in benefits Participation is moderate. The average value is 3.34. The participation in evaluation Participation is at a high level. The average value is 3.73.

Keywords : process of participation, community development

1. บทนำ

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 18 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่ง คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระและสิทธิพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเรียกว่า อำนาจอธิปไตย ในอดีตที่ผ่านมามีประชาชนไม่มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่าที่ควร แต่ในปัจจุบันการเป็นประชาธิปไตยเข้ามาสู่ประเทศไทย ทำให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทยให้ความสำคัญถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (เรณูมาศ รักษาแก้ว, 2557) และมีการกระจายอำนาจของรัฐไปยังประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดที่บริการสาธารณะ
- (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบขององค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
- (4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมืองเพื่อช่วยการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ ของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความคิดและเสนอความต้องการของประชาชนในพื้นที่
- (5) ส่งเสริมให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (ศูนย์ศึกษาวิจัยการเมืองไทย โดยประชาชนเพื่อประชาชน, 2550)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ต้องเร่งกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาให้ชัดเจน และจุดมุ่งหมายในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสะท้อนปัญหาของตำบล ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาต้องมาจากปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความคล่องตัวและสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ตลอดจนปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นในยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เกศิติ์ พรหมตัน, 2550)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหา ความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชนและรวมถึงองค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและควบคุมดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชนและชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ความสามารถและการจัดการท้องถิ่น รวมถึงการตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ กับการทำงานต้องเน้นในแบบรูปกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทำงานพัฒนาต่างๆ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ (โกวิทย์พวงงาม, 2553)

อำเภอท่าอุเทน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 547 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 341,875 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 109 หมู่บ้าน (สำนักงานเกษตรอำเภอท่าอุเทน, 2557) ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจำปา ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยได้ยกฐานะจากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจำปา เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2539 จากการขยายอำนาจการปกครองให้กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละตำบล เพื่อให้ประชาชนสนใจในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อประชาชน

ขาดการเข้าใจแนวคิดประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่น และยังพบว่ามีการพัฒนาแบบศูนย์รวมอยู่ที่เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้นำชุมชน ที่เข้ามาดำเนินการ ควบคุม กำกับดูแล ทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย รวมถึงประชาชนไม่สนใจต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในขณะที่ประชาชนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่ฝ่ายเราพบว่า อุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตาม หลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วม และในแต่ละเขตจะมีปัญหาคล้ายๆกัน คือประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ จึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจำปา, 2557)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนในด้านต่างๆ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและในแต่ละด้านเป็นอย่างไรบ้าง ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชุมชน และ พัฒนาการได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง บริหารส่วนตำบลต่างๆ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาชุมชนโดยมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นจนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนได้

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยมีประชากร จำนวน 8.942 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการประชุมหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจิตอาสาในหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการพัฒนาหมู่บ้าน

3.3 ระยะเวลาในการวิจัย

เริ่มทำการศึกษาคั้งตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2562 ถึงวันที่ 26 เมษายน 2562 รวมระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาคั้ง 4 เดือน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ซึ่ง การมีส่วนร่วมจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

3. วิธีการในการจัดการป่าชุมชน ซึ่ง วิธีการจัดการจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการและเวรยามควบคุมการดูแลป่าชุมชน ด้านการ

กำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และ
ด้านการกำหนดเขตของไหมสำหรับผู้ที่ไม่พึงกฎระเบียบ

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ
2. สถิติพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าและวิธีการจัดการป่าชุมชน ซึ่ง การมีส่วนร่วมจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ส่วนวิธีจัดการป่าชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมการดูแลป่าชุมชน ด้านการกำหนดกฎเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน และด้านการกำหนดเขตของไหมสำหรับผู้ที่ไม่พึงกฎระเบียบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 131 คน (ร้อยละ 65.5) มีอายุระหว่าง 31 ถึง 40 ปี (ร้อยละ 42.0) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 71.5)) มีรายได้ต่อเดือน 3,001 ถึง 6,000 (ร้อยละ 44.0) ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 61.5) และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 16 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 89.5)

โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.917) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.932) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.857) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.921) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.904)

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่เป็นจุดต่อของชุมชนคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.904) ที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดในการมีส่วนร่วมพัฒนาในการกระจายผลประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ประชาชนในชุมชนขาดความสนใจในการมีส่วนร่วมต่างๆ แนวทางการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ การเพิ่มผลประโยชน์ให้ประชาชนได้รับมากที่สุดและกระจายผลประโยชน์ให้ได้เท่าเทียมกัน เพื่อให้เป็นแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศชายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 61.18 มีมากกว่าเพศหญิงที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.08 เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-Test พบว่าเพศหญิงได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ไม่แตกต่างกับเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

5. อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการอภิปรายปรากฏการณ์เรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม และได้นำมาใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม มีส่วนร่วมมากในการพัฒนาชุมชน ซึ่งแต่ละด้านของงานวิจัยเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.921) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีประไพร์ คุ่มศักดิ์ (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์

ป่าไม้ชุมชน ศึกษากรณี ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.96$) 2) จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 3) ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนมีความสัมพันธ์กับความรู้อุปการะเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อย ($r = 0.16$) ผลที่ได้ยอมรับ สมมติฐาน 4) ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน และสมาชิกในชุมชนควรร่วมกันจัดทำแผน และหาแนวทางการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยการจัดทำโครงการรักษาป่าต้นน้ำ โครงการปลูกป่า โครงการบวชป่า โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนและสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย วงษ์อุบล และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ผลการวิจัย พบว่า 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การปลูกป่า การดูแลรักษาป่า และการป้องกันไฟป่า ส่วนค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับปานกลางมี 1 ด้านคือ การป้องกันรักษาป่า 2) แนวทางพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก พบว่า การป้องกันรักษาป่า ควรจัดการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้แก่ ประชาชน การปลูกป่า ต้องการให้มีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เพื่อทดแทนพื้นที่ฟูป่าที่ถูกทำลาย การดูแลรักษาป่าไม้ ควรจัดการสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนและ ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาป่าในพื้นที่ใดให้ถูกตัดทำลาย การป้องกันไฟป่า ต้องการให้มีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เพื่อทดแทนพื้นที่ฟูป่าที่ถูกทำลาย มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน

รักษาป่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรขอความร่วมมือนอกกับกรมป่าไม้ให้ ออกเอกสารสิทธิ์พื้นที่ทำกินให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีที่ดินทำกิน เป็นของตนเอง 2) ด้านการปลูกป่าควรให้มีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม เพื่อทดแทนพื้นที่ฟูป่าที่ถูกทำลาย 3) ด้านการดูแลรักษาป่าไม้ ควรจัดการสนับสนุนให้ผู้นำชุมชนและ ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาป่าในพื้นที่ใดให้ถูกตัดทำลาย 4) การป้องกันไฟป่าควรจัดการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันป่าไม้ การป้องกันไฟป่า และการทำแนวกันไฟ

5.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.857) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพันธ์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์ (2557) การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยเกาเข่า จังหวัดตราด ผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยเกาเข่า จังหวัดตราดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อ แยกเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในระดับน้อยด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมในระดับน้อยและสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมในระดับน้อยสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิชาญ สุวรรณาคะ (2552) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนเทือกเขาทะเลลาย เขตตำบลนายายอามและตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนเทือกเขาทะเลลายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แยกเป็นรายด้าน การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมลงมือหรือสละทรัพย์และแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมติดตามและตรวจสอบผลงานอยู่ในระดับปาน

กลาง 2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนเทือกเขาทะเลาย ประชาชนที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ความเข้าใจ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกันมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาและอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพหลักของครอบครัว ภูมิลำเนา ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน แรงสนับสนุนทางสังคม โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.961) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระเดช ชุมดี (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนของประชาชนชุมชนบ้านเป็ร็ด ในตำบลห้วยน้ำขาว อำเภอเมือง จังหวัดตราด ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมประชาชนชุมชนบ้านเป็ร็ด มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรต้นไม้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าชายเลน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่เป็นเพศชายมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนมากกว่าเพศหญิง อายุ พบว่า ประชาชนในกลุ่มอายุ 31-40 ปี มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ การประกอบอาชีพหลัก พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพหลักทำการประมง (เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนมากกว่ากลุ่มอาชีพหลักอื่นๆ การประกอบอาชีพเสริม พบว่า ประชาชนที่ไม่ใช่อาชีพเสริม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมป่าชายเลนมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วิทยา ภูมิพันธ์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวางแผนการจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ป่าชุมชนตำบลหนองบุนนาค จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่ง ร้อยละ 62 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 46 ปี ร้อยละ 72 จบการศึกษาประถมศึกษา สมาชิกประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 60 มีรายได้เฉลี่ย 45,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้เป็นแหล่งอาหาร คิดเป็นร้อยละ 50.60 สำหรับวัตถุประสงค์ของการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ในป่าชุมชน พบว่าร้อยละ 81.80 ของกลุ่มตัวอย่างมีการเก็บหาผลผลิตจากป่าเพื่อเลี้ยงชีพ ร้อยละ 18.20 เป็นการใช้เพื่อการค้าป่าชุมชนตำบลหนองบุนนาค เป็นป่าเต็งรังมีความหนาแน่นของต้นไม้ 447 ต้นต่อไร่ ประกอบด้วยไม้ต้น 25 ชนิด ไม้หนุม 18 ชนิด และลูกไม้ 34 ชนิด จากการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก สำหรับการวางแผนด้านป่าชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับการกำหนดวัตถุประสงค์ออกเป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อพึ่งพิงดูแล ป้องกันทรัพยากรให้เป็นแหล่งรวมพันธุ์พืช ที่อยู่อาศัยของสัตว์ เป็นแหล่งอาหารและรายได้ของชุมชน 2) เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทางทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน 3) พัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น

5.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.932) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนเขต แดงสาตร์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ชุมชนบ้านโคกประดู่ ตำบลมหาโพธิ อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่าระบบนิเวศเดิมของป่าชุมชนบ้านโคกประดู่มีความสมบูรณ์ดี มีการอนุรักษ์ป่าและพันธุ์พืชหลากหลาย ผลกระทบจากนโยบายการเปิดสัมปทานป่าเมื่อ 30 ปีก่อน ต่อมาทำให้ระบบนิเวศป่าชุมชนเกิดผลกระทบต่อนิเวศชีวิตชุมชนท้องถิ่นอย่างรุนแรง ปัจจุบันชุมชนได้รวมกันฟื้นฟูป่าชุมชนโดยการแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ใช้ประโยชน์และพื้นที่เสื่อมโทรมมีการออกระเบียบการใช้

ประโยชน์จากป่าชุมชนและการจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพอย่างหลากหลายและต่อเนื่องแสดงให้เห็นสภาพอดีตของป่าชุมชนก่อนที่จะได้รับการอนุรักษ์เพื่อการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชุมชนอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา สามารถ (2559) การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ของชุมชนบ้านเคี่ยมพัฒนา ที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของป่าชุมชนบ้านเคี่ยมพัฒนาที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา นั้นพบว่า ผู้เฒ่า และ สมัชชิกในชุมชนมีรูปแบบการจัดการป่าชุมชนโดย การเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกในการ ทำให้รู้สึกว่าเป็นของทุกคนและมีความรู้สึกห่วงแหนป่า มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการจัดการดูแล มีการตั้งกฎระเบียบในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีวิธีการ จัดการดูแลป่าผ่านทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน

5.2 การอภิปรายรายสมมติฐาน จากการเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าจำป่าอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เพศ ผลวิเคราะห์พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.93 มากกว่าเพศหญิงที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 68.85 เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ t-test พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประ กาศิต สิริเมธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า เพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ของชุมชนบ้านคลองใหม่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อายุ ผลวิเคราะห์พบว่า อายุที่ต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำป่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการวิจัยที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โดยผู้นำชุมชนไม่ค่อยมีความรู้ด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประ กาศิต สิริเมธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนา หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ ทั้งโดยภาพรวมและรายตัวไม่ต่างกัน ทั้งนี้เป็น เพราะ การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิด โอกาสให้ประชาชนทุกช่วงระดับอายุได้เข้ามาปรึกษาหารือในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นปัจจัยด้านอายุจึงไม่ใช่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

อาชีพ ผลวิเคราะห์พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำป่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการวิจัยที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ในชุมชนซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ไม่แตกต่างจากอาชีพอื่น ซึ่งมีความไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาวิจัยม เจริญ (2556) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จากสื่อโทรทัศน์ทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ต และคู่มือ/ หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 25.5 และ 25.2 ตามลำดับนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เด็กเรียนที่วัยอายุ ระดับชั้น เรียน ที่แตกต่างกันมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการได้รับการสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากทาง โรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รายได้ต่อเดือน ผลวิเคราะห์พบว่า รายได้ต่อเดือนที่ต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำปาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการวิจัยที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาสิต ลิริเมโย (วุฒิปสิทธิกร) (2556) ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่โดยภาพรวมและรายด้านในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ระดับการศึกษา ผลวิเคราะห์พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำปาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการวิจัยที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา วีระยางกูร (2554) ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวม และด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผล ไม่มีความแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผลวิเคราะห์พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าจำปาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการวิจัยที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความเสียดสและจิตใจที่เป็นสาธารณะไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะต้องอยู่กับพื้นที่นั้นเป็นระยะเวลาเท่าใดแต่อาจจะเป็นสิ่งที่ติดตัวของบุคคลไปในทุกๆ ที่ ที่อยู่อาศัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา วีระยางกูร (2554) ศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิเคราะห์พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมทั้งรายด้านทั้ง 4 ด้านไม่มีความแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนยังมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าจำปา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า แนวคิดและทฤษฎีที่มีปัจจัยด้านต่างๆ ของประชาชนแตกต่างจากพื้นที่อื่น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะในด้านความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ด้านออกความคิดเห็นและตัดสินใจในด้านต่างๆ

2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ชุมชน หรือคณะกรรมการบริหารกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ มีการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้การทำงานด้านการพัฒนา ชุมชนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงการพัฒนา

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และสานักสนุนอาชีพ โดยมีการจัดฝึกอบรมให้คนมาเรียนรู้แก่

ประชาชนและส่งเสริมอาชีพเสริมคนในชุมชนबाट รายได้และอาชีพ

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีงานบุญ กีฬาและนันทนาการต่างๆ เปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมรับฟังข่าวสาร ผลการดำเนินงาน การใช้จ่ายงบประมาณในการจัดกิจกรรมของชุมชน

7. เอกสารอ้างอิง

- ฐิติมา อุดมศรี. (2555). *คนไร้สาระ ใจ ดอกใบป่าประไร คนใจคนใจ หอระ องท* ThaiJO [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download>. [สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2560]
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2556). การพัฒนาชุมชนและเมือง: บทสำรวจเบื้องต้น. *วไลยในชุมชนและสิ่งแวดล้อม*. สหภาพประชาชาติ กรุงเทพมหานคร.
- นิมิตร daeng กลิ่นดอกแก้ว. (2552). *ที่ใดคือบ้านชุมชน*. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/295415>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- นิมิตร กลิ่นดอกแก้ว. (2550). *คนใจ บ้านชุมชน* (Community Development). [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/29540>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560]
- นงศราญ ไชยเมือง. (2553). *วไปพาดอกทศในมณี อีบ้านคนใจ ดอกใบป่าประไร*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ปวีณา มานะวิเศษ. (2555). *ที่ใดคือบ้านชุมชน*. [ออนไลน์] ได้จาก <http://53010123047.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- ปวีณา นีรียงกร. (2554). *คนไร้สาระ ใจ ดอกใบป่าประไร คนใจ บ้านชุมชน*. *คนใจ หอระ องท* ThaiJO [ออนไลน์] ได้จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/download>. [สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2560].
- สถาบันพระปกเกล้า. (2560). *คนไร้สาระ ใจ ดอกใบป่าประไร*. [ออนไลน์] ได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=>. [สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2560].
- สรยุทธ จัญญ. (2549). *ออี 2 ถวาย หน้าดอกทศในมณี อีบ้านคนใจ ดอกใบป่าประไร*. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.scribd.com/doc/26833571>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2556). *คนใจ บ้านชุมชน* และ *ที่ใดคือบ้านชุมชน*. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/549133>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2556). *คนใจ บ้านชุมชน* และ *ที่ใดคือบ้านชุมชน*. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/549133>. [สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560].
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). *คนไร้สาระ ใจ ดอกใบป่าประไร*. [ออนไลน์] ได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *คนใจ บ้านชุมชน*. กรุงเทพมหานคร.
- IM2 market. (2558). *คนใจ บ้านชุมชน*. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.im2market.com>. [สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560].

- ArchCommunity Development. (2553). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <https://sites.google.com/site/archcommunitydevelopment/concepts>. [สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560].
- Dominio Business. (2560). **แนวทางการพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://www.dominiobg.com/blog/16/>. [สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560].
- Pongdach. (2549). **การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก www.scribd.com/doc/26833571. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- Pralong Krutnoi. (2555). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/452583>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- Suwitchaya Chaypong. (2558). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://mouse555.blogspot.com>. [สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2560].
- Suwitchaya Chaypong. (2558). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://mouse555.blogspot.com/2015/07/blog-post.html>. [สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560].
- Suwitchaya Chaypong. (2558). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://mouse555.blogspot.com/2015/07/blog-post.html>. [สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2560].
- พรพนิศ หลวงเรือง. (2552). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/259592>. [สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560].
- วิไลวัลย์ เจริญทรัพย์. (2554). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/261303>. [สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560].
- ปิยะรัตน์ รุกขชาติ. (2557). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/277259>. [สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560].
- นิชา เกษจำรัส. (2549). **แนวคิดสู่การพัฒนาชุมชน**. [ออนไลน์] ได้จาก <http://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext/2/181262>. [สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน 2560].

